

PAUTA – GUIÓ PER A L'EXAMEN D'HISTÒRIA, 3r trimestre

Curs 2025 – 2026

AULA MOODLE – HISTÒRIA

MÒDUL 3. La Segona República Espanyola i la Catalunya republicana (1931 – 1936)

MÒDUL 6. La Guerra Civil (1936 – 1939)

MÒDUL 7. El franquisme I: De l'Època Blava a l'Aperturisme del Règim (1939 – 1959)

MÒDUL 8. El Franquisme II: Del *Desarrollismo* a la Crisi final del Règim (1959 – 1975)

EIXOS IMPORTANTS DEL TEMARI DEL TRIMESTRE

LA SEGONA REPÚBLICA I LA GUERRA CIVIL

- Les eleccions del febrer de 1936 i la victòria del *Frente Popular* i del *Front d'Esquerreres* a Catalunya. El retorn d'Azaña i la coalició republicana-socialista al poder. Represa de les polítiques reformistes.
- El camí cap a la Guerra: l'inici de la conspiració militar i els preparatius del cop d'Estat. La violència política (assassinats de Castillo i Calvo Sotelo).
- L'esclat de la guerra civil: del cop d'Estat a l'inici del conflicte bèl·lic. Els suports a l'aixecament militar.
- La internacionalització de la guerra. El Tractat de No-Intervenció. El suport de l'Eix a Franco. Les Brigades Internacionals. El suport soviètic a la República.
- L'organització de la zona "nacional": la Junta de Defensa (Burgos). La construcció del lideratge de Franco: de general revoltat a "Caudillo de España".
- L'extensió de la repressió política i el "terror" a les dues zones en guerra. La violència contra la població com a arma de guerra.
- La zona republicana: la descomposició de l'Estat republicà i el govern de José Giral. Les milícies armades de partits i sindicats. El govern de concentració de Largo Caballero. Els governs de la Generalitat i els equilibris polítics. El Comitè de Milícies Antifeixistes.
- L'economia de guerra (les "col·lectivitzacions") i la revolució llibertària.
- Els fets del maig de 1937 i el nou govern de Juan Negrín. El predomini dels comunistes i el paper de l'URSS. La configuració de l'Exèrcit Popular de la República. La política de "resistir és vèncer".
- Les fases de la guerra (mapes). L'avenç dels fronts de guerra. Les grans batalles de la guerra (Guadalajara, Belchite, Brunete, Teruel, Ebre ...). El cop d'Estat de Casado i el final de la guerra.
- La vida a la rereguarda (els bombardejos i els refugis, els refugiats, la quintacolumna, els emboscats, les dificultats de la vida quotidiana ...). L'exposició universal de París de 1937.

EL FRANQUISME I (anys 40 i 50)

- Les característiques de la dictadura franquista i del *Nuevo Estado Español*. Els pilars del règim de Franco (Església, Exèrcit i Partit únic) i els seus suports socials. Les "famílies" del règim.
- La naturalesa jurídica del règim: les "*Leyes Fundamentales*" i l'evolució del model nacionalsindicalista (falangista) al model de la "democràcia orgànica" dels anys 50.

- La repressió després de la guerra. L'aparell jurídic de la repressió i les seves víctimes. Les lleis franquistes per a la repressió. L'exili republicà i les oposicions al franquisme. La resistència armada del "maquis".
- L'època "blava": l'alineament amb les potències de l'Eix i política de "no bel·ligerància". Les entrevistes d'Hendaia i Bordighera. La "División Azul".
- Els anys de l'aïllament internacional i de l'autarquia. Política econòmica del franquisme als anys 40: intervencionisme estatal. El racionament i la misèria.
- El final de l'aïllament en el context de la Guerra Freda: l'apropament als Estats Units i el reconeixement internacional: els Acords de Madrid de 1953, l'ingrés a l'ONU (1955) ...

EL FRANQUISME II (anys 60 i 70)

- L'economia espanyola de la dècada dels 50. L'aproximació al món occidental en el context de la Guerra Freda. L'arribada al poder dels "tecnòcrates" (Opus Dei). El "Plan de Estabilización" de 1959 i la política del desarrollismo. Els "Planes de Desarrollo" i el seu impacte a l'economia espanyola i catalana.
- El "milagro español": l'impacte dels fenòmens del turisme de masses, l'emigració a Europa i les inversions estrangeres a Espanya. Els límits i les contradiccions del creixement econòmic espanyol.
- Els canvis en el model de societat espanyola: canvis demogràfics i de les mentalitats. El naixement de la TVE i la nova societat de consum. Reformes en els camps sanitari i educatiu.
- L'augment de la conflictivitat social: el naixement de Comissions Obreres i els nous moviments veïnals, estudiantils i de base cristiana.
- El règim repressiu: Catalunya (cas Galinsoga i Fets del Palau), i resta d'Espanya (cas Grimau). Els TOP. El naixement d'ETA.
- La *Ley Orgánica del Estado* de 1966 i la qüestió de la successió de Franco.
- ~~Les oposicions al règim: socialistes i comunistes. La unitat de les forces antifranquistes catalanes i l'Assemblea de Catalunya.~~
- ~~La crisi del petroli de 1973 i les seves conseqüències a Espanya.~~
- ~~La mort de Franco i la coronació de Juan Carlos de Borbó.~~

CRONOLOGIA

Febrer – juliol de 1936   SEGONA REPÚBLICA ESPANYOLA – Etapa del Front Popular

1936 – 1939   **GUERRA CIVIL ESPANYOLA**
18 de juliol 36
1 abril 39

- *Campanya de Madrid (juliol de 1936 – març de 1937)*
- *Campanya del Nord (abril – octubre de 1937)*
- *Campanya d'Aragó i Mediterrània (novembre de 1937 – abril de 1938)*
- *Batalles del Segre i de l'Ebre (abril – novembre de 1938)*
- *Ocupació de Catalunya – Exili (desembre de 1938 – febrer de 1939)*
- *Campanya del Centre (final de la guerra; febrer – abril de 1939)*

1939 – 1945   **FRANQUISME** ➔ **Època “Blava”**. Alineament amb l'Eix (Alemanya i Itàlia) a la 2GM. Predomini de la “família” falangista i del nacionalsindicalisme.

1946 – 1951/3   **FRANQUISME** ➔ **Etapa de l'aïllament internacional** i del racionament. Predomini de les “famílies” catòlica i monàrquica. Nacionalcatolicisme.

1951/3 – 1959   **FRANQUISME** ➔ **Etapa de l'Aperturisme**. Aproximació a Occident (Estats Units). Predomini de la “família” catòlica (ACdP). Pactes de Madrid i ingrés a l'ONU. Llei de “Principios Fundamentales del Movimiento Nacional” (1958).

1959 – 1973   **FRANQUISME** ➔ **Etapa del “Desarrollismo”**. Predomini de la família catòlica (Opus Dei – tecnòcrates). Anys del “*milagro español*”. Creixement econòmic i augment del conflicte social. Reorganització de les oposicions antifranquistes.

1973 – 1975   **FRANQUISME** ➔ **Crisi final de Franquisme**. Crisi del Petroli. Conflicte del Sàhara. Confrontació Aperturistes vs Búnquer. Assassinat de Carrero Blanco. Govern d'Arias Navarro. Mort de Franco (20 de novembre de 1975).

EL “TXULETÓ” DE L'EXAMEN

Amb majúscula: **l'Exèrcit, l'Església, la República, l'Estat ...**

Accents: **història, però, període, periòdic, època, bàndol ...**

Accent o sense?: **és (verb ser), es (relatiu)**

Va separat en català: **des de, des d', des del (no “desde”, com en castellà)**

No porta “s” al final: **crisi, anàlisi ...**

Amb dues ss: **repressió, massacre, assassinat, dissidència ...**

Porta ç?: **força (SÍ, davant d'a, o, u), forces (NO, davant d'e, i)**

B o V: **verb HAVER, haver-hi, govern, prova ...**

Sempre en singular: **Hi ha, hi havia (NO “hi han” o “hi havien”).**

Com s'escriu?: **bombardeig, bombardejos, assassinat, afusellaments**

El passat va amb **V** (en català): **pensava, controlaven, suposaves ... (en castellà, amb B)**

CADA FRASE, UN SUBJECTE I UN VERB! (com a mínim).

NO POSEU UNA COMA ENTRE EL SUBJECTE I EL SEU VERB (si no hi ha al mig una subordinada)

NO FEU SERVIR EL RELATIU D'UBICACIÓ “ON” COM A COMODÍ! (si no us referiu a un lloc, com un país, una zona, una ciutat, una localització concreta ...)

ELS PROTAGONISTES

José Calvo Sotelo ⇒ dirigent del partit d'ultradreta *Renovación Española*, assassinat el 12 de juliol de 1936

José Antonio Primo de Rivera ⇒ fundador i líder de la *Falange Española*, afusellat a Alacant el 20 de novembre de 1936.

José Sanjurjo ⇒ general de l'Exèrcit, mort en accident d'aviació el 20 de juliol de 1936 a Portugal. Havia de liderar el cop d'Estat de 1936.

Emilio Mola ⇒ general de l'Exèrcit, mort en accident d'aviació el 3 de juny de 1937, conegut com "el director", coordinava els preparatius per al cop d'Estat i va comandar els exèrcits rebels del Nord.

Gonzalo Queipo de Llano ⇒ general de l'Exèrcit, va liderar les tropes rebels a Andalusia durant la guerra i autor de les atrocitats de la "Desbandá". Va morir l'any 1951.

Manuel Goded ⇒ general de l'Exèrcit, havia de dur a terme el cop d'Estat a Barcelona però fou detingut i afusellat pels republicans el 12 d'agost de 1936.

Juan March ⇒ "el banquer de Franco". Banquer, empresari i contrabandista mallorquí, va finançar part del cost del cop d'Estat (com el lloguer del Dragon Rapide). Va morir a Madrid el 1962.

Manuel Azaña ⇒ Cap de Govern (Octubre de 1931 – Setembre de 1933, i de nou Febrer de 1936 – Maig de 1936), i President de la República (Maig de 1936 – Març de 1939). Líder del partit *Izquierda Republicana* i principal impulsor de les polítiques reformistes durant la República. Va morir a l'exili, a França, el novembre de 1940.

Santiago Casares Quiroga ⇒ Cap del Govern entre el 10 de maig i el 19 de juliol de 1939. Va dimitir a l'endemà de començar la Guerra Civil. Va morir a l'exili a França el 1950.

José Giral ⇒ Cap del Govern de la República entre el 19 de juliol i el 4 de setembre de 1936. Membre del partit *Izquierda Republicana* i col·laborador d'Azaña. Va tornar a ser Cap del Govern de la República a l'exili entre 1945 i 1947. Va morir a Mèxic l'any 1962.

Francisco Largo Caballero ⇒ Cap del Govern de la República entre el 4 de setembre de 1936 al 17 de maig de 1937. Dirigent del PSOE, de l'ala més revolucionària (conegut com el "Lenin espanyol"). Va anar a l'exili a França però fou capturat pels nazis. Va passar més de 2 anys al camp de concentració de Sachsenhausen. Alliberat l'abril de 1945, va tornar a París on va morir de la malaltia el 1946.

Juan Negrín ⇒ Cap del Govern de la República entre el 17 de maig de 1937 i el 5 de març de 1939 (després també Cap del govern a l'exili fins 1945). Dirigent del PSOE, molt proper als comunistes. Va establir la política de "resistir és vèncer". Va viure a l'exili (França, Regne Unit i Mèxic), i va morir el 1956.

Lluís Companys ⇒ President de la Generalitat entre 1933 i 1940. Dirigent del partit Esquerra Republicana de Catalunya. Exiliat pels nazis, fou retornat a Espanya on fou jutjat i sentenciat a mort. Va morir afusellat al Castell de Montjuïc el dia 15 d'octubre de 1940.

Dolores Ibárruri ⇒ Dirigent del PCE, coneguda com "La Pasionaria". Famosa pel lema "No Pasarán" en la defensa de Madrid. Va ser secretària general del Partit Comunista d'Espanya entre 1942 i 1969. Va viure el seu exili a la Unió Soviètica (un fill seu va morir a la batalla d'Stalingrad). Va tornar a Espanya el 1977 i va tornar a ser diputada al Congrés. Va morir a Madrid el 1989.

Federica Montseny ⇒ Dirigent de la CNT i ministra de Sanitat i Assistència Social del Govern de la República a l'etapa de Largo Caballero. Escriptora i filòsofa. Va intentar fer mediació en el Fets de Maig del 37 a Barcelona. Va marxar a l'exili i va morir a París

Buenaventura Durruti ⇒ Sindicalista i revolucionari anarquista de la CNT. Va participar activament en la formació de milícies antifeixistes i va crear la cèlebre "columna Durruti" (o "Libertad") que va actuar al front d'Aragó i en la defensa de Madrid, on va morir el novembre de 1936.

Enrique Lister ⇒ Militar i membre del *Partit Comunista*. Nascut a Galícia el 1907, fou un líder destacat de l'Exèrcit Popular de la República i va participar en les batalles de Guadalajara, Brunete i Teruel, entre d'altres. Va anar a l'exili a la Unió Soviètica, i va arribar a general de l'Exèrcit Roig de l'URSS (va lluitar al setge de Leningrad). Va tornar a Espanya el 1977 i va morir a Madrid el 1994.

Santiago Carrillo ⇒ Líder del PCE i de les *Joventuts Socialistes Unificades* (JSU) durant la Guerra Civil. Va lluitar activament durant la guerra i en la defensa de Madrid. Presumptament implicat en algunes "sacas" com les de Paracuellos. Després de la guerra viurà a l'exili fins el seu retorn a Espanya el 1976. Va morir a Madrid l'any 2012.

Vicente Rojo ⇒ general de l'Exèrcit, va participar a la Guerra Civil fidel a la República. Fou Cap de l'Estat Major de l'Exèrcit Popular de la República i gran col·laborador de Negrín. Després de la guerra va estar a l'exili a diversos països llatinoamericans fins 1957, quan va tornar a Espanya. Fou condemnat a cadena perpètua i finalment indultat. Va morir a Madrid l'any 1966.

José Miaja ⇒ general de l'Exèrcit, va participar a la Guerra Civil fidel a la República. Va dirigir la defensa de Madrid. Va morir a l'exili a Mèxic l'any 1958.

Francisco Franco ⇒ DICTADOR D'ESPANYA (1939 – 1975). Va néixer a El Ferrol (Galícia) el 1892. Casat amb Carmen Polo, van tenir una única filla, Maria del Carmen Franco Polo.

Carmen Polo ⇒ Esposa de Franco. De família d'origen nobiliari asturiana. Va néixer a Oviedo l'any 1900 i es va casar amb Franco el 1923. Va morir a Madrid l'any 1988.

Ramón Serrano Suñer ⇒ Advocat i ma dreta de Franco durant la Guerra i els primers anys de la Dictadura. Casat amb la germana de la dona de Franco (el "Cuñadísimo"). Total pronazi, fou ministre d'Afers Exteriors fins el setembre de 1942. Va morir l'any 2003, amb 102 anys.

Francisco Gómez-Jordana ⇒ general de l'Exèrcit, va presidir durant un temps la Junta Técnica del Estado durant la Guerra Civil i fou ministre d'Afers Exteriors entre 1942 i 1944 (era pro-britànic). Va morir l'any 1944 a Sant Sebastià.

José Luís Carrero Blanco ⇒ Almirall de l'Armada espanyola. Va participar a la Guerra Civil. Fou Vicepresident del Govern i ma dreta de Franco entre 1967 i 1973, i finalment President del govern entre juny i desembre de 1973. Va morir en un atemptat terrorista d'ETA el 20 de desembre de 1973.

Les "Leyes Fundamentales" del Franquisme

1938	Fuero del Trabajo Regulava les relacions laborals i el món del treball des d'una perspectiva nacionalsindicalista.
1942	Ley Constitutiva de las Cortes Creació d'unes Corts o Parlament amb funcions legislatives però purament consultiu i supeditat al poder del Caudillo. Formades per "procuradores".
1945	Fuero de los Españoles Declaració de drets i deures dels ciutadans espanyols, supeditats als interessos de l'Estat i sempre dins del principi del "Movimiento nacional".
1945	Ley de Referéndum Nacional Contemplava que el Caudillo pogués sotmetre a referèndum determinades qüestions que considerés oportunes, amb caràcter consultiu.
1947	Ley de Sucesión en la Jefatura del Estado Definia Espanya com un Regne, confirmava a Franco com a Cap de l'Estat vitalici, i la seva potestat d'escollir el futur Cap d'Estat amb el títol de Rei.
1958	Ley de Principios del Movimiento Nacional Actualització del règim jurídic i programàtic del règim, mantenint els principis d'un sistema totalitari.
1966	Ley Orgánica del Estado Introduïa reformes en la representació "orgànica" i confirma Espanya com a regne.
1976	Ley para la Reforma Política Posterior a la mort de Franco, per permetre la transició política.

Portald'Història